

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
“Харківський авіаційний інститут”

Кафедра публічного управління та підприємництва (№601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК № 2

Д.М. Крицький

(підпис)

(ініціали та прізвище)

« 01 » 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємства

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 12 Інформаційні технології

(шифр і назва галузі)

Спеціальність: 124 «Системний аналіз і управління»

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Системний аналіз і управління

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020

Робоча програма з навчальної дисципліни «Економіка підприємства»
для студентів за **спеціальністю:** 124 «Системний аналіз і управління»,
освітньою програмою: Системний аналіз і управління.

27 серпня 2020 р, 15 с.

Розробник:
Доцент кафедри публічного управління та
підприємництва, к.е.н., доцент

 В.С. Купріянова

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри публічного управління та
підприємництва (№601)
Протокол № 1 від "27" серпня 2020р.
Завідувач кафедри публічного управління та
підприємництва

д.е.н., професор

 О.Б. Жихор

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>12 Інформаційні технології</u> (шифр і найменування) Спеціальність <u>124 «Системний аналіз і управління»</u> (код і найменування) Освітня програма <u>Системний аналіз і управління</u> (найменування) Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Цикл загальної підготовки
Кількість модулів – 2		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2020/2021
Індивідуальне завдання – відсутнє		Семестр
Загальна кількість годин: кількість годин аудиторних занять – 32 год./ загальна кількість годин -90 год.		7-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год.; самостійної роботи студента – 3,6 год.		Лекції*
		16 годин
		Практичні, семінарські*
		16 годин
		Лабораторні*
	___ годин	
	Самостійна робота	
	58 годин	
	Вид контролю	
	модульний контроль, залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 32/58 год.

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у майбутніх фахівців комплексу теоретичних знань, практичних вмінь та навичок з економіки підприємства, які вони можуть застосовувати у майбутній професійній діяльності та при підготовці кваліфікаційної роботи бакалавра.

Завдання: забезпечення науково-методичного підґрунтя опанування студентами необхідних методик розрахунку показників стану та ефективності використання окремих складових виробничо-ресурсного потенціалу, витрат й фінансово-економічних результатів діяльності підприємства де можлива їх подальша професійна діяльність.

Результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- особливості сучасного етапу розвитку економіки держави: теперішні та перспективні задачі, що стоять перед машинобудівною галуззю;
- економічні основи виробництва: характеристики виробництва, матеріальної бази, кадрів, методи розподілення та форми оплати праці;
- основні економічні категорії (продуктивність праці, собівартість та ціна продукції, прибуток, рентабельність та економічна ефективність);
- шляхи підвищення ефективності виробництва, економії усіх видів виробничих ресурсів;
- методи оцінки капітальних вкладень та заходи по підвищенню ефективності виробництва;
- вимоги до організації економічних розрахунків на підприємстві;
- розрахунки тривалості виробничих циклів підприємства;
- методи нормування праці та види норм, нормативів.

вміти:

- вести техніко-економічні розрахунки;
- розробляти бізнес-план на нові види виробництва;
- проводити техніко-економічний аналіз, обґрунтування та вибір підприємницьких, науково-технічних та організаційних рішень на підставі економічних критеріїв;
- розробляти та впроваджувати заходи по підвищенню ефективності виробництва та впровадженню ресурсозаощаджуючих технологій;
- виконувати розрахунки техніко-економічної ефективності нової техніки, технології, організації виробництва, застосовувати у розрахунках економіко-математичне моделювання та обчислювальну техніку;
- виконувати розрахунки по організації виробництва та нормуванні праці.

мати уявлення:

- про сучасні методи системного аналізу показників виробництва, використання обчислювальної техніки для розрахунків витрат та доходів, напрямки підвищення ефективності виробництва, сучасні методи організації виробничих процесів та нормування праці.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

Інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми системного аналізу у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачають застосування теоретичних положень та методів системного аналізу та інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні:

- ЗК -1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК -2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК -3. Здатність планувати і управляти часом

- ЗК -4. Здатність знати та розуміти предметну область і професійну діяльність
- ЗК -7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК -9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК -10. Здатність працювати автономно
- ЗК -11. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- ЗК -13. Здатність працювати в міжнародному контексті
- ЗК -14. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
- ЗК -16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Фахові:

- ФК-1. Здатність використовувати системний аналіз як сучасну міждисциплінарну методологію, що базується на прикладних математичних методах та сучасних інформаційних технологіях і орієнтована на вирішення задач аналізу і синтезу технічних, економічних, соціальних, екологічних та інших складних систем.
- ФК-2. Здатність формалізувати проблеми, описані природною мовою, у тому числі за допомогою математичних методів, застосовувати загальні підходи до математичного моделювання конкретних процесів.
- ФК-4. Здатність визначати основні чинники, які впливають на розвиток фізичних, економічних, соціальних процесів, відокремлювати в них стохастичні та невизначені показники, формувати їх у вигляді випадкових або нечітких величин, векторів, процесів та досліджувати залежності між ними.
- ФК-11. Здатність розробляти експериментальні та спостережувальні дослідження і аналізувати дані, отримані в них.
- ФК-12. Здатність системно аналізувати свою професійну і соціальну діяльність, оцінювати накопичений досвід.

Програмні результати навчання:

- ПРН7. Знати основи теорії оптимізації, оптимального керування, прийняття рішень та вміти застосовувати їх на практиці для розв'язування прикладних задач управління і проектування складних систем.
- ПРН14. Розуміти і застосовувати на практиці методи статистичного моделювання та прогнозування, оцінювати вихідні дані.
- ПРН16. Враховувати вплив факторів зовнішнього середовища на результати професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: У структурно-логічній схемі дисципліна «Економіка підприємства» вивчається на заключному етапі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр і є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних дисциплін. Це забезпечує можливість викладання дисципліни з урахуванням професійної орієнтації майбутніх фахівців.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Ресурсне забезпечення підприємства.

Тема 1. Вступ до дисципліни «Економіка підприємства».

Характеристики господарської діяльності як основи економічного життя людського суспільства. Структура економіки (господарства) країни. Промисловість як провідна сфера матеріального виробництва. Предмет і завдання дисципліни «Економіка підприємства». Роль курсу у організаційно-економічній підготовці фахівця.

Тема 2. Підприємство як основний суб'єкт господарювання.

Поняття підприємства як організаційно відділеної й економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія й мети підприємства. Головні напрямки діяльності підприємства.

Класифікація підприємств і її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Фактори формування й зміни виробничої структури підприємства. Загальна структура підприємства (організації).

Інтеграційні форми підприємств і організацій. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств і організацій (асоціації, консорціуми, концерни, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинги й т.п.). Ціль їхнього створення, особливості й ефективність діяльності.

Тема 3. Основні виробничі засоби підприємства. Зношування та амортизація основних засобів.

Матеріальні активи як сукупність виробничих засобів і іншого майна підприємства. Майно підприємства соціального призначення.

Первісна, переоцінена, залишкова та ліквідаційна вартість основних засобів. Класифікація основних засобів за ознакою функціонального призначення й участі у виробничих процесах.

Фізична сутність техніко-економічного старіння знарядь праці й форми запобігання цьому (ремонт, модернізація, заміна). Амортизація основних засобів. Норми амортизаційних відрахувань. Оцінка доцільності витрат на періодичний ремонт, модернізацію й заміну виробничого устаткування. Розширене відтворення основних засобів їхнім технічним переозброєнням, реконструкцією, розширенням і новим придбанням.

Нематеріальні ресурси підприємства, їхній вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Характеристика об'єктів промислової власності (винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків, знаків обслуговування). Інформаційні технології й програмні продукти та інші нематеріальні ресурси («ноу-хау», раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми). Нематеріальні активи як юридичне оформлені права виняткового користування об'єктами промислової й інтелектуальної власності, їхня вартісна оцінка.

Тема 4. Виробничі потужності підприємства.

Виробничі потужності підприємства. Загальна характеристика, види й фактори формування (нарошування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності створюваного й діючого підприємства. Показники й шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей.

Тема 5. Оборотні засоби підприємства.

Сутнісна характеристика оборотних засобів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Виділення оборотних коштів, які обслуговують сфери виробництва й обороту. Нормовані й ненормовані оборотні кошти. Джерела формування оборотних коштів.

Призначення нормування (розрахунку нормативів) оборотних коштів. Методи розрахунку нормативів обігових коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку). Обчислення нормативів обігових коштів в окремих їхніх елементах.

Основні показники рівня ефективності використання оборотного кошту: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту, методика їхнього розрахунку. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів: оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення; прискорення реалізації виготовленої продукції. Резерви економії матеріальних ресурсів. Джерела фінансування й фінансовий план підприємства.

Тема 6. Планування й регулювання господарської діяльності підприємства.

Загальна характеристика продукції, її класифікація й вимірники: номенклатура, асортименти й обсяги; валова, товарна, чиста й реалізована продукція. Схема формування виробничої програми підприємства і її ресурсного забезпечення.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність праці.

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу. Категорії персоналу підприємства (керівники, фахівці, що служать, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Виділення й характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу різних підприємств і організацій різних типів, розмірів і форм власності.

Визначення чисельності працівників керування, фахівців і службовців. Розрахунки чисельності окремих категорій робочих виробничих підприємств.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Резерви зростання продуктивності роботи й заходи для їхнього використання в сучасних умовах господарювання. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці за рахунок сукупності факторів.

Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Можливі види мотивації трудової діяльності.

Тема 8. Оплата праці на підприємстві.

Поняття оплати роботи. Основна заробітна плата й додаткова оплата роботи. Форми й системи оплати праці і їхня реалізація. Залежність оплати праці від кінцевих результатів діяльності. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці й соціального захисту. Регулювання оплати праці на основі колективного договору.

Модульний контроль – виконання контрольно-модульної роботи №1.

Змістовний модуль 2 Економічні показники господарської діяльності підприємства.

Тема 9. Собівартість продукції. Витрати на виробництво продукції.

Витрати і собівартість продукції підприємства. Роль і значення витрат у господарській діяльності підприємства. Собівартість продукції – результат включення витрат на виробництво продукції, що виготовляється і реалізованої продукції підприємства. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками: за виробничим призначенням (за економічними елементами та статтями калькуляції), за способом включення витрат у собівартість (прямі і непрямі витрати), за впливом обсягу виробництва (змінні і умовно-постійні витрати), за однорідністю складу (прості і комплексні витрати). Методичні основи калькулювання собівартості продукції. Обсяги калькуляції і статті витрат. Способи розрахунку витрат за статтями калькуляції. Розрахунки витрат за економічними елементами. Прогнозування та планування собівартості продукції: задачі прогнозування і планування собівартості, показники планування собівартості. Основні техніко-економічні фактори зниження собівартості продукції. аналізовані показники собівартості. Графік беззбитковості.

Особливості розрахунку собівартості програмного продукту.

Тема 10. Ціна та ціноутворення продукції підприємства.

Ціна і ціноутворення продукції (програмного продукту). Роль споживчої вартості в ціноутворенні. Функції цін в господарській діяльності підприємства. Види цін та їх структурні елементи. Ціноутворення на різних ринках збуту: характеристика типів збуту та їх особливостей. Методи встановлення ринкових цін. Концепції ціноутворення в умовах ринкових відносин.

Тема 11. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства.

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність і різниця між ними. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних (інвестованих) ресурсів. обчислення рентабельності: виробничих засобів підприємства, виробленої продукції, реалізованої продукції.

Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності; методика їх обчислення.

Економічна сутність і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Змістова характеристика видів ефективності: за результатами – економічної та соціальної; за місцем отримання ефекту – локальної (госпрозрахункової) і народногосподарської; за метою визначення – абсолютної та порівняльної.

Тема 12. Маркетинг і його об'єктивна необхідність в організації, плануванні й розвитку підприємства.

Маркетинг і його об'єктивна необхідність в організації, плануванні й розвитку підприємства. Функції й принципи маркетингу, організація їхнього виконання. Методи маркетингу, стратегія й тактика їхнього досягнення.

Тема 13. Бізнес-планування діяльності підприємства.

Значення й сутність бізнес-планування. Обсяги й утримування специфічних розділів бізнес-плану: характеристика нової продукції (програмного продукту), оцінка ринку збуту продукції на основі маркетингових досліджень, план виробництва продукції, організаційний план, фінансова стратегія й фінансовий план, оцінка ризиків і їхнє попередження.

Тема 14. Інновації і інноваційні процеси на підприємстві.

Нововведення як джерела економічного розвитку й безперервного вдосконалювання виробництва. Сутнісне тлумачення науково-технічного процесу (НТП) і форми його розвитку. Загальні й пріоритетні напрямки НТП.

Характеристика інновацій і їхня класифікація.

Інноваційний процес і інноваційна діяльність на підприємства. Оцінка ефективності інновацій: народногосподарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення й використання нововведень. Облік фактору часу при розрахунках ефективності інновацій на основі дисконтування показників: інтегрального ефекту, рентабельності, періоду окупності, внутрішньої норми рентабельності використання нововведення.

Тема 15. Інвестиційна діяльність підприємства.

Сутність, характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу для створення, функціонування й розвитку підприємства. Методи й структура інвестицій підприємства. Джерела формування інвестицій.

Інвестиційний процес на підприємстві: характеристика інвестиційного процесу, суб'єкти й об'єкти інвестиційного процесу, інвестиційний проект створення й розвитку підприємства. Ефективність інвестицій: фактори впливу на рівень ефективності інвестицій, методи оцінки інвестиційних проектів.

Тема 16. Конкурентоспроможність підприємства.

Якість продукції як економічна категорія й головний фактор конкурентоспроможності підприємства. Характеристики якості продукції, що впливають на конкурентоспроможність: функціональні (безвідмовність, ремонтпридатність, довговічність), технологічні (виробнича й експлуатаційна технологічність, естетичні (форма, розмір, дизайн), ергономічні (гігієнічні, антропометричні, фізіологічні, психофізіологічні), екологічні (безпечні для здоров'я людини й навколишнього середовища), патентно-ліцензійні (новизна, патентна частота).

Показники якості програмного забезпечення. Аналіз конкурентоспроможності програмних продуктів.

Конкурентоспроможність підприємства. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність продукції: споживчі властивості, рівень цін, після продажний сервіс, реклама й імідж підприємства. Забезпечення конкурентоспроможності через фактори конкурентних переваг і їхній порівняльний аналіз із можливостями конкурентів-суперників.

Системи керування якістю продукції. Сертифікація продукції, її економічні значення. Міжнародні системи сертифікації.

Модульний контроль – виконання контрольно-модульної роботи №2.

Модуль 2.

Індивідуальне завдання – виконання розрахункової роботи.

Контрольний захід (залік)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п (с.з.)	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1 . Ресурсне забезпечення підприємства.					
Тема 1. Вступ до дисципліни «Економіка підприємства».	3	1	0	–	2
Тема 2. Підприємство як основний суб'єкт господарювання.	6	1	1	–	4
Тема 3. Основні виробничі засоби підприємства. Зношування та амортизація основних засобів.	7	1	2	–	4
Тема 4. Виробничі потужності підприємства.	4	1	1	–	2
Тема 5. Оборотні засоби підприємства.	6	1	1	–	4
Тема 6. Планування й регулювання господарської діяльності підприємства.	6	1	1	–	4
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність праці.	6	1	1	–	4
Тема 8. Оплата праці на підприємстві.	6	1	1	–	4
Модульний контроль (виконання контрольно-модульної роботи №1)	2				2
Разом за змістовним модулем 1	46	8	8	–	30
Модуль 2					
Змістовний модуль 2 Економічні показники господарської діяльності підприємства.					
Тема 9. Собівартість продукції. Витрати на виробництво продукції.	4	1	1	–	2
Тема 10. Ціна та ціноутворення продукції підприємства.	4	1	1	–	2
Тема 11. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства.	4	1	1	–	2
Тема 12. Маркетинг і його об'єктивна необхідність в організації, плануванні й розвитку підприємства.	4	1	1	–	2
Тема 13. Бізнес-планування діяльності підприємства.	4	1	1	–	2
Тема 14. Інновації і інноваційні процеси на підприємстві.	4	1	1	–	2
Тема 15. Інвестиційна діяльність підприємства.	3	1	1	–	1
Тема 16. Конкурентоспроможність підприємства.	3	1	1	–	1
Модульний контроль (виконання контрольно-модульної роботи №2)	2				2
Разом за змістовним модулем 2	32	8	8	–	16
Усього годин	78	16	16	–	46
Індивідуальне завдання (виконання розрахункової роботи)	12				12
Контрольний захід (залік)					
Усього годин	90	16	16		58

5. Теми семінарських занять
(навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-
2	-	-

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год.
1	2	3
1	Основні засоби. Оцінка основних засобів. Амортизація.	1
2	Склад та структура оборотних коштів. Матеріально-технічне забезпечення підприємства. Нормування оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів.	1
3	Виробничі потужності підприємства. Виробнича потужність та виробнича програма, облік та аналіз виконання виробничої програми.	1
4	Кадри, продуктивність праці на підприємстві.	1
5	Заробітна платня в промисловості. Форми та системи оплати праці, умови їх застосування. Преміальна система.	1
6	Собівартість продукції та ціноутворення. Класифікація витрат на виробництво за однорідними економічними елементами та за статтями калькуляції.	1
7	Прибуток, рентабельність підприємства. Види прибутку. Показники рентабельності.	1
8	Методи визначення економічної ефективності нової техніки.	1
9	Бізнес-план – основа обґрунтування аерокосмічного виробництва.	1
10	Ділова гра: оцінка ділового стилю керівника.	1
11	Ділова гра: оцінка претендентів на вакантну посаду керівника за допомогою використання коефіцієнтів вагомості показників.	1
12	Ділова гра: визначення кандидата на посаду керівника з використанням документальних даних та результатів соціологічного обстеження.	1
13	Розробка схеми організаційної структури малого підприємства з безцеховою структурою, визначити номенклатуру та функціональні підрозділи.	1
14	Розробка схеми організаційної структури цеху.	1
15	Розробка та розрахунок сітьового графіку. Аналіз та оптимізація сітьового графіку.	1
16	Тривалість виробничого циклу. Розрахунок тривалості циклу партії виробів. Розрахунки параметрів поточних ліній.	1
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять
(навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Склад засобів виробництва: основні та оборотні засоби. Класифікація та структура основних засобів в аерокосмічній галузі. Оцінка основних засобів.	2
2	Амортизація основних засобів. Показники ефективності використання основних засобів. Механізація обліку та аналізу використання обладнання.	4
3	Склад та структура оборотних коштів. Резерви та шляхи економії матеріальних ресурсів в аерокосмічній галузі. Значення прискорення обігу оборотних коштів.	4
4	Виробництво та збут продукції за умов ринку. Номенклатура продукції, показники об'єму виробництва: продукція, що реалізується, товарна, валова продукція. Вимірювачі об'єму виробництва.	2
5	Виробничі потужності підприємства. Виробнича потужність та виробнича програма, облік та аналіз виконання виробничої програми.	4
6	Кадри, продуктивність праці на підприємстві. Продуктивність праці, показники та вимірювачі продуктивності праці, фактори, що визначають рівень продуктивності праці. Шляхи підвищення.	4
7	Заробітна платня в промисловості. Форми та системи оплати праці. Преміальна система, джерела преміювання.	4
8	Собівартість продукції та ціноутворення. Класифікація витрат на виробництво за однорідними економічними елементами та за статтями калькуляції. Резерви та фактори зниження собівартості продукції в аерокосмічній галузі.	4
9	Прибуток, рентабельність підприємства. Види прибутку. Показники рентабельності. Шляхи підвищення рентабельності.	2
10	Методи визначення економічної ефективності нової техніки. Економічний ефект та економічна ефективність. Загальна та порівнювальна економічна ефективність. Показники загальної та порівнювальної економічної ефективності.	2
11	Бізнес-план – основа обґрунтування аерокосмічного виробництва. Розділи бізнес-плану.	2
12	Сфера менеджменту: виробництво, фінанси, кадри, нововведення, облік, збут. Класичні теорії менеджменту, школа наукового управління, адміністративна школа управління, школа людських відносин.	2
13	Методи управління та їх класифікація за змістом: адміністративні, економічні, правові, соціально-психологічні. Функції, управління та їх класифікація: загальні, спеціалізовані, забезпечуючі.	2
14	Методи розробки організаційної структури управління: аналогів, нормативний, функціональний. Рівні управління: вищий, середній та низовий. Схеми організаційних структур апарату управління: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та інші.	2
15	Оперативне планування та його сутність. Методи оперативного планування. Зміст і сутність сітьового планування. Ціль та етапи розробки сітьового графіку та оптимізація.	1
16	Проект і специфіка проектної діяльності. Загальні ознаки проектів. Сутність управління проектом.	1
	Модульний контроль (виконання контрольно-модульної роботи №1)	2
	Модульний контроль (виконання контрольно-модульної роботи №2)	2
	Індивідуальне завдання (виконання розрахункової роботи)	12
Разом:		58

9. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-
2	-	-

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники).

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді заліку (усно).

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1 Розподіл балів, які отримують студенти (іспит)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
1. Робота на лекціях	0...1	8	0...5
2. Самостійна робота (виконання і захист практичних робіт)	0...5	6	0...20
3. Модульний контроль	0...25	1	0...25
Модуль 2			
1. Робота на лекціях	0...1	8	0...5
2. Самостійна робота (виконання і захист практичних робіт)	0...5	6	0...20
3. Модульний контроль	0...25	1	0...25
Всього з дисципліни			0...100

T1, T2, ..., T16 – теми змістових модулів

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з двох теоретичних питань та двох задач, максимальна кількість балів за кожне питання 25 балів, що складає в сумі 100 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни економіка підприємства студенти повинні знати:

- особливості сучасного етапу розвитку економіки держави: теперішні та перспективні задачі, що стоять перед машинобудівною галуззю;
- економічні основи виробництва: характеристику виробництва, матеріальної бази, кадрів, методи розподілення та форми оплати праці;
- основні економічні категорії (продуктивність праці, собівартість та ціна продукції, прибуток, рентабельність та економічна ефективність);
- шляхи підвищення ефективності виробництва, економії усіх видів виробничих ресурсів;
- методи оцінки капітальних вкладень та заходи по підвищенню ефективності виробництва;
- вимоги до організації економічних розрахунків на підприємстві;
- розрахунки тривалості виробничих циклів підприємства;
- методи нормування праці та види норм, нормативів.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення

навчальної дисципліни студенти повинні вміти:

- вести техніко-економічні розрахунки;
- розробляти бізнес-план на нові види виробництва;
- проводити техніко-економічний аналіз, обґрунтування та вибір підприємницьких, науково-технічних та організаційних рішень на підставі економічних критеріїв;
- розробляти та впроваджувати заходи по підвищенню ефективності виробництва та впровадженню ресурсозаощаджуючих технологій;
- виконувати розрахунки техніко-економічної ефективності нової техніки, технології, організації виробництва, застосовувати у розрахунках економіко-математичне моделювання та обчислювальну техніку;
- виконувати розрахунки по організації виробництва та нормуванні праці.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру:

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру з дисципліни політичної економії визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка **«Відмінно»** (А): 90 – 100 балів виставляється за таких умов:

- 1) творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- 2) вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- 3) глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- 4) чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- 5) вміння пов'язати теорію і практику.

Оцінка **«Добре»** (В): 83 – 89 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі неprincipові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 3) вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка **«Добре»** (С): 75 – 82 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі неprincipові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 3) не завжди правильне прогнозування подій від прийнятих рішень;
- 4) вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка **«Задовільно»** (D): 68 – 74 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка **«Задовільно»** (Е): 60 – 67 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу;
- 4) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка «**Незадовільно**» (FX): 1 – 59 балів виставляється за наступних умов:

- 1) відсутність знань з більшої частини матеріалу, погане засвоєння принципових положень курсу;
- 2) наявність грубих, принципових помилок при виконанні отриманих завдань;
- 3) неграмотне і неправильне викладення відповідей на папері.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

Навчально-методичні посібники:

1. Розрахунок економічних показників машинобудівного підприємства [Текст] : навч. посіб. / Т. Ю. Павленко, Я. В. Сафронов, В. С. Купріянова та ін. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2017. – 32 с.

4. k601@khai.edu - електронний ресурс, на якому розміщено навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає в себе:

Обов'язкові складові:

- робоча програма дисципліни;
- конспект лекцій, підручники (навчальні посібники), в тому числі в електронному вигляді, які за змістом повністю відповідають робочій програмі дисципліни;
- методичні вказівки та рекомендації для виконання курсових робіт та проектів, розрахункових та розрахунково-графічних робіт, лабораторних та практичних робіт, а також рекомендації для самостійної підготовки;
- тематики індивідуальних завдань;
- приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань;
- питання, тести для контрольних заходів;
- каталоги інформаційних ресурсів.

14. Рекомендована література

Базова

1. Фінансово-економічна грамотність: підручник: [у двох частинах] – Ч. 1: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України / за редакцією д-ра екон. наук, проф. О.Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О.В. Димченко. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2017. – 1024с.;
2. Фінансово-економічна грамотність: підручник: [у двох частинах] – Ч. 2: Банківська система України, загальні поняття про облік, аудит та економічний аналіз в умовах ринкової економіки / за редакцією доктора економічних наук, професора О.Б. Жихор. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 440с.
3. Яркіна, Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – Київ : Ліра-К, 2017. – 600 с.
5. Бойчик, І. М. Економіка підприємства : підруч. / І. М. Бойчик. – Київ : Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
6. Шарко, М. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / М. В. Шарко, Н. В. Мешкова-Кравченко, О. М. Радкевич. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 436 с.
7. Афанасьєв, М. В. Економіка підприємства : підруч. / М. В. Афанасьєв, О. Б. Плоха. – Київ : Ліра-К, 2013. – 664 с.

11. Воронкова, В. Г. Основи підприємництва : теорія та практикум: навч. посіб. / В. Г. Воронкова. – Київ : Ліра-К, 2014. – 455с.
12. Азарова, А. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / А. О. Азарова, Л. О. Нікіфорова. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 215 с.

Допоміжна

1. Бабук, И. М. Экономика промышленного предприятия / И. М. Бабук, Т.А. Сахнович. – М. : ИНФРА-М, – 2013. – 439 с.
2. А.И. Бабушкин. Экономика предприятия. Учебное пособие. Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2003. – 449 с.
3. Горфинкель, В. Я. Экономика предприятия / В. Я. Горфинкель. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2013. – 663 с.
4. Грибов, В. Д. Экономика предприятия : учебник / В. Д. Грибов, В. П. Грузинов. – М: КУРС : Инфра-М, 2015. – 445 с.
5. Положения бухгалтерского учета (стандарты) ПСБУ в Украине 09.09.2016 // [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://buhgalter911.com>
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI // [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Сафронов, Н. А. Экономика организации (предприятия) : учебник / Н. А. Сафронов. – М: Магистр : Инфра-М, 2014. – 253 с..
8. Экономика предприятия. Сборник задач./ Т.Ю.Павленко, Я.В.Сафронов, В.С.Куприянова и др.-2-е изд.перераб. и доп. – Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2017. – 124 с.

15. Інформаційні ресурси Сайт кафедри
k601@khai.edu